

Editorial

Convertint les idees en fets

Des de finals de l'any passat, l'actual equip directiu de la Institució té una comesa irrenunciable: aconseguir integrar en les activitats de la nostra entitat les propostes i idees que, per millorar l'activitat de la Institució i adaptar-la a les noves necessitats, els seus membres van anar formulant durant l'any del centenari.

En determinats aspectes, aquests canvis han de ser progressius i potser poc visibles, però en altres casos segur que es notaran molt més, aquest és el cas d'alguna de les activitats previstes per aquest curs 2000-2001. El primer exemple i el més evident és el dels cursos naturalistes, que enguany, i per primera vegada, s'estenen al conjunt de les terres de cultura i llengua catalanes. I aquest canvi no és anecdòtic, ja que la meitat dels cursos es faran fora de Catalunya.

Aquest procés de descentralització, llargament reclamat pels socis, també es tradueix en el programa de les sessions científiques, que enguany sortirà del seu refugi clàssic de Barcelona i arribarà a bona part de les universitats catalanes. Cal esperar que tots aquells que repetidament han demanat aquesta descentralització, l'aprovin amb l'assistència als actes organitzats.

La implicació dels membres de la Institució en les activitats, ja sigui col·laborant en l'organització o participant-hi, també està experimentant un increment prou significatiu. Durant els dos primers mesos d'aquest curs, la Institució ha contribuït en l'organització de tres jornades gràcies a les propostes i a la implicació d'alguns dels seus membres.

Els projectes que actualment es duen a terme també recullen prou extensament la voluntat dels socis. L'estudi dels sistemes naturals de la vall d'Alinyà recull l'interès demostrat pel fet que impulsa treballs multidisciplinaris de caire naturalista, en el qual hi treballen un nombre important

d'experts de diferents universitats, de centres de recerca i, era obligat, de naturalistes amateurs.

Per altra banda, el nou projecte que es vol dur a terme sobre l'avaluació del sistema d'espais naturals protegits de Catalunya solament es podrà realitzar si s'aconsegueix la participació d'un nombre força elevat de membres de la Institució i sempre que, això també és cert, les institucions no es mostrin gasives a l'hora d'atorgar ajuts.

I si d'institucions es tracta, la funció d'assessorament de la nostra entitat és enguany prou important, especialment pel que fa al Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, al Parlament de Catalunya i al Ministeri de Medi Ambient, i possiblement, aviat es podrà millorar mitjançant la signatura d'un conveni de col·laboració amb la Diputació de Barcelona per aprofitar l'alt nivell d'expertesa de la nostra entitat.

La presència pública de la Institució també ha augmentat notablement aquests darrers temps i és d'esperar que quan es posi en funcionament la prevista Comissió de Difusió i Divulgació encara millori més. Precisament en aquest apartat de divulgació, també força reclamat pels socis, s'ha començat a treballar en una nova guia d'espais naturals, que en aquest cas es dedicarà a la Conca de Barberà.

No és ara el moment de fer un resum de les activitats de la Institució, però sí que cal assenyalar alguns dels canvis que s'han produït com a resultat del procés de reflexió que es va dur a terme l'any del centenari i cal recordar el compromís que hi ha d'assumir aquestes propostes. Aquest procés d'adaptació, però, ha de ser continu i de poc serviria que la seva aplicació depengués només de la voluntat d'uns quants. La nostra entitat serà el que els seus membres vulguin, i de la seva participació activa en depèn el futur. ■

Castanea sativa

L'ecologia del paisatge: dimensió clau en l'ordenació territorial i l'avaluació estratègica d'impacte ambiental

El 25 d'octubre, Josep M. Mallarach va inaugurar el curs 2000-2001 amb aquesta interessant conferència sobre l'ecologia del paisatge, de la qual us presentem un breu resum.

La combinació sinèrgica de ràpids processos de fragmentació i d'artificialització a una escala sense precedents històrics ha creat una situació completament nova, molt complexa i de ràpida evolució en els sistemes naturals de molts països industrialitzats, entre els quals el nostre, cosa que

entre els biomes i els ecosistemes, en el qual s'estudien un seguit d'aspectes estructurals i funcionals dels sistemes naturals que no serien adequadament compresos a altres escales. Defineix un conjunt de conceptes clau, tals com *tessel·la*, *connector*, *matriu*, *textura*, *mosaic*, *obertures*, *vorades*, *fronteres*, *gradients*, *filtres*, *conductes*, *unitats de paisatge*, *xarxes ecològiques*, etc., dotats tots ells d'uns atributs mesurables i organitzats jeràrquicament. Fa ús de metodologies particulars, entre les quals

destaquen els fractals, i formula una sèrie de principis, entre els quals destaquen els relatius a la importància de l'heterogeneïtat espacial, la variabilitat temporal, la conservació dels processos i fluxos per mitjà de la connectivitat.

Molts dels conceptes de l'ecologia del paisatge són, tanmateix, anteriors, i al nostre país ja en trobem precedents en la primera edició del *Llibre blanc de la natura als Països Catalans* (1976), especialment en el capítol «Orientacions per a una gestió ecològica», elaborat per Jaume Terradas. A principis dels anys noranta s'introdueixen els conceptes relacionats amb la connectivitat biològica i ecològica, i

ha fet que algunes disciplines acadèmiques s'hagin vist conceptualment desbordades. En els àmbits en què treballa la Institució, les tendències actuals porten cap als enfocaments transversals, multidisciplinaris, no sols dins de les ciències de la natura, sinó també envers les ciències socials i polítiques, l'economia i moltes altres disciplines amb les quals fins ara s'havia tingut poca relació. Els temes de les sessions científiques d'aquest curs ho mostren clarament. És en aquest nou context on sorgeixen i es desenvolupen noves disciplines, com ara l'ecologia del paisatge o la biologia de la conservació.

L'ecologia del paisatge és una disciplina que fa de pont entre l'ecologia i la geografia, les ciències socials, l'arquitectura del paisatge i la planificació territorial. Definida formalment per R. T. Forman i M. Gordon a l'obra *Landscape Ecology* (1986), s'ha desenvolupat durant la dècada dels noranta, de la mà d'aquests dos autors i d'altres, entre els quals escau destacar W. E. Dramstad, A. Farina, A. Lieberman, Z. Naveh, i Zonneveld.

L'ecologia del paisatge proposa un marc de treball propi, que és el paisatge, entès com una dimensió escalar intermèdia

l'any 1996, la Institució promou un seminari sobre aquest tema a Terrassa, que va anar seguit, l'any següent, d'unes jornades multidisciplinàries sobre xarxes ecològiques i conservació de la diversitat biològica i paisatgística a Catalunya, en les quals també van participar cinc societats filials de l'Institut d'Estudis Catalans. Però no fou fins a l'any passat que els consocis Joan Pino i Ferran Rodà van publicar, en el *Butlletí* de la nostra Institució, un article introductori sobre l'ecologia del paisatge, en el qual proposaven la terminologia catalana d'aquesta disciplina.

La importància de l'ecologia del paisatge rau, a la pràctica, en el fet que se situa en el domini escalar de la planificació territorial, sectorial i urbanística, és a dir, les escales compreses entre 1: 50.000 i 1: 2.000, motiu pel qual, aliada amb altres disciplines complementàries, constitueix una dimensió clau per introduir els factors ambientals associats en la planificació territorial i sectorial, amb vistes a la sostenibilitat.

Durant els darrers anys, diversos documents internacionals i europeus s'han referit als conceptes de l'ecologia del paisatge. En són clars exponents el Programa Europeu cap a la Sostenibilitat (1992) i l'Estratègia

Atlas fotográfico de los Cerambícidos ibero-baleares

Distribuït per Entomopraxis, SCP.
Adreça d'internet: <http://www.entomopraxis.com>

paneuropea de diversitat biològica i paisatgística (1995). També ha donat lloc a plans de molta entitat, d'entre els quals destaca la Xarxa ecològica nacional dels Països Baixos (1991), una iniciativa pionera que ha estat adoptada per uns altres sis països europeus i que ha inspirat el model de la xarxa ecològica europea EECNET, del qual Rob Jogman ens parlava aquí mateix l'any passat. La necessitat d'establir xarxes ecològiques físicament connectades que garanteixin el manteniment dels fluxos ecològics fonamentals, inclòs els desplaçaments d'espècies, ha esdevingut, doncs, un objectiu científicament incontrovertit, per més que encara falti molt per que sigui políticament assumit i socialment acceptat i, no cal dir-ho, aplicat a la realitat.

Mentrestant, a les àrees on es concentren més impactes ambientals d'Europa, com és el litoral i prelitoral mediterrani català, la degradació ambiental i paisatgística, la fragmentació dels hàbitats naturals, la pèrdua de biodiversitat i, consegüentment, el declivi de la qualitat de vida en els aspectes més lligats a la natura, continuaran augmentant. En un context de manca d'ordenació territorial (o de subordinació d'aquesta als dictats dels poders econòmics) les tendències dominants generen una dinàmica destructiva que fa perdre

coherència estructural i funcional, identitat i bellesa a grans extensions del territori, les quals tendeixen cap una amalgama caòtica de fragments inconnexos amb graus variables de degradació ambiental.

Tanmateix, des que el Tractat d'Amsterdam (1997) va definir el desenvolupament sostenible com un dels seus objectius principals, la Unió Europea ha adoptat diverses resolucions per fomentar la integració de les consideracions ambientals en llurs polítiques sectorials. Hi ha consens en el fet que la insostenibilitat del model socioeconòmic dominant demana reformes urgents. Una de les més necessàries és, sens dubte, preveure i aturar futurs processos negatius de gran abast. Amb aquesta finalitat, s'ha demostrat que l'avaluació d'impacte ambiental estratègica és un dels instruments preventius més útils. En concret, tots els plans i programes que poden tenir una forta incidència en el territori haurien d'avaluar adequadament el seu impacte ambiental i escollir l'opció que tingui un impacte menor. I és en aquest àmbit preventiu on l'ecologia del paisatge serà, si ja no ho és, una disciplina ineludible per a la formulació de les noves polítiques integrades, començant per les Agendes 21, tant estatals o nacionals com locals. ■

Projectes

Els sistemes naturals de la vall d'Alinyà. Les algues de la vall d'Alinyà: biodiversitat i qualitat ecològica de l'aigua

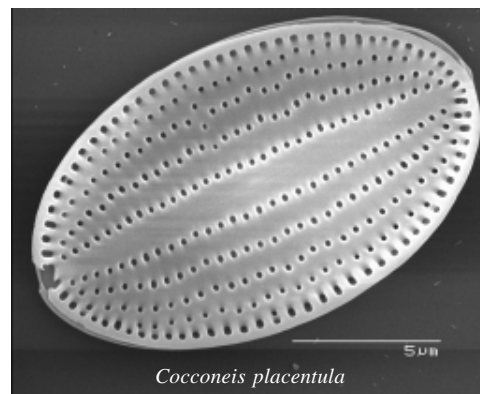
Els estudis algològics en la zona del pre-Pirineu a Catalunya són molt escassos, tot i l'interès i extensió d'aquesta àrea geogràfica. En el context d'un projecte de recerca sobre els sistemes naturals de la vall d'Alinyà, hem iniciat l'estudi de les algues d'aigua dolça d'aquesta conca. Els objectius que pretén assolir aquesta investigació se centren en tres aspectes:

- 1) Conèixer la diversitat biològica de les algues de la vall d'Alinyà.
- 2) Avaluar la qualitat de l'aigua mitjançant l'ús d'índexs de qualitat ambiental basats en les diatomees.
- 3) Donar directrius per a la conservació de la biodiversitat d'algues i per millorar la gestió ambiental dels cursos d'aigua.

Pel que fa a la diversitat biològica, s'han distribuït un total de 16 estacions de mostreig, que van resseguint tot el curs de la riera d'Alinyà, des de la capçalera fins a la part inferior propera a l'embassament d'Oliana.

Per seleccionar les estacions, s'ha tingut en compte l'altitud, l'heterogeneïtat d'hàbitats, el cabal i els punts contaminants.

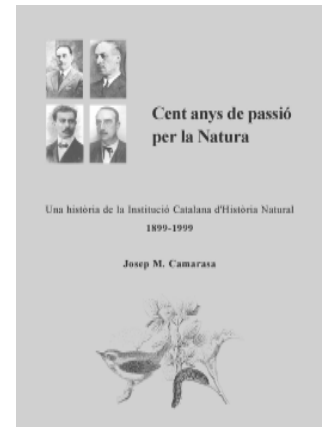
Les poblacions d'algues aprofiten molt bé tota la variabilitat d'hàbitats que podem trobar a la llera d'un riu. Així, en cada

estació de mostreig hem recollit espècies que s'estableixen tant en el corrent principal d'aigua, com en les zones on aquest és més baix, així com en els diferents tipus de substrat, en aquest cas sediments o còdols. Les mostres s'han estudiat en fresc sota el microscopi i posteriorment s'han fixat amb formaldehid. A partir de cada flascó s'obté un inventari d'espècies que ens permetrà tipificar les comunitats d'algues dels diferents ambients estudiats.

Les algues són molt sensibles a les variacions i pertorbacions que es puguin donar a l'aigua, especialment les de tipus químic o les ocasionades per un excés de matèria orgànica. Així com els mètodes químic ens donaran una informació puntual del

Intitució Catalana d'Història Natural: Cent anys de passió per la natura

Amb motiu del centenari de la Institució, s'ha editat, dins la col·lecció *Memòries*, la publicació *Intitució Catalana d'Història Natural: Cent anys de passió per la natura*, de Josep M. Camarasa, que veurà la llum el proper 1 de desembre. A partir d'aquesta data, s'enviarà als socis de la Institució.

Kalahari. El desierto rojo.
ALBERT MASÓ. Ed. Àmbit

que està passant al riu, les algues i sobretot, les diatomees, integren la informació de l'estat ecològic del sistema d'una forma molt més precisa. En realitat actuen com a biosensors naturals i permanents de la qualitat ecològica de l'aigua. Tot i que la major part de grups d'algues són indicadors, creiem que el grup de les diatomees és el més adequat per a realitzar avaluacions d'impacte ambiental, ja que existeix molta informació ecològica sobre què indica cada tàxon, a més, és un grup cosmopolita i sempre és present en qualsevol hàbitat aquàtic. La recollida de mostres és molt senzilla, però s'ha de realitzar de forma correcta. A continuació les diatomees es cremen i es munten en preparacions permanents, que si escau, poden ser revisades per especialistes en el tema. A partir de la identificació i quantificació de les espècies es poden calcular els índexs de qualitat ecològica, que en

aquest cas es basaran en el programa OMNIDIA, que és un estàndard europeu força utilitzat a Bèlgica i França.

Finalment, amb les dades florístiques i ambientals, es donaran les directrius adients per tal de conservar o millorar la qualitat ambiental de la riera d'Alinyà, car actualment, ja podem avançar que, en general, la salut d'aquesta riera és bona, llevat de les aigües que provenen d'una granja situada més amunt del poble d'Alinyà, així com la zona immediatament per sota del poble o el tram final de la riera de Canelles, on els desenvolupaments de macroalgues com *Cladophora glomerata* o *Vaucheria geminata* són força importants. El creixement d'aquestes algues està relacionat amb l'augment de la concentració de nutrients, sobretot dels compostos amb nitrogen i fòsfor. ■

Cursos naturalistes

Introducció a la geomorfologia d'alta muntanya

Durant els passats dies 1 i 2 de juliol, es va realitzar al Centre d'Interpretació Ambiental de Toirigo, a la Vall de Boí (Alta Ribagorça), el curs d'Introducció a la

les valls que actualment ocupa el Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici, davallaven potents llengües de glaç que van erosionar i donar forma a un

geomorfologia d'alta muntanya. Aquest curs estava organitzat per la ICHN juntament amb el Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici. El professor, va ser, Jaume Comas, geòleg que treballa en aquest espai natural protegit.

En aquests dos dies, els alumnes participants van poder entendre com ha estat la història geològica dels Pirineus, des dels seus inicis fins als importants esdeveniments que van tenir-hi lloc durant l'última glaciació. Ara fa més de cent mil anys, per

dels paisatges més espectaculars del nostre país, amb un gran nombre d'estanys que avui són l'objectiu dels excursionistes que visiten aquest espai.

Durant el primer dia es va fer una introducció teòrica sobre aquest tema, amb una petita sortida al pla de l'Ermita per observar els diferents materials geològics que es poden observar en aquesta zona. El diumenge es va dedicar a la visita de la ribera de Caldes, dins del Parc Nacional, que conté tots els elements propis d'una

(Continua)

vall d'origen glacià: els pics del Besiberri, Comaloformo i Punta Alta de Comalesbienes que superen els 3.000 m; els estanys Negre,

de Cavallers i de Travessani, entre d'altres; i els circs glaciars que s'intueixen a la capçalera de les valls. ■

Espais naturals, corredors ambientals i gestió del territori

Els dies 27, 28 i 29 d'octubre de 2000 han estat una fita molt important a les terres del País Valencià ja que s'ha encetat, a la

Parc Natural del Carrascar de la Font Roja i la Serra de Mariola. Cal indicar que la Serra de Mariola es troba en una situació

comarca de l'Alcoià, la presentació del programa dels cursos naturalistes de la ICHN, que han començat amb bon peu, motiu pel qual esperem que esdevingui una llarga i profitosa relació. Tinguérem la inestimable presència de dos socis rellevants, Vicent Sansano, de l'Institut d'Estudis Comarcals del Baix Vinalopó, i de Josep Germain, secretari de la ICHN amb les seues valuoses aportacions.

En aquest context s'organitzà el curs *Espais naturals, corredors ambientals i gestió del territori*, al voltant de dos espais naturals de gran interès com ara, el Parc Natural del Carrascar de la Font Roja i el futur Parc Natural Serra Mariola.

El disseny del curs va ser pensat, eminentment, per fonamentar els coneixements sobre la complexa interdependència entre els ecosistemes i la gestió del territori.

Hi va haver sessions expositives, continguts teòrics, sessions de debat i participació en grup. Es realitzà a l'alberg El Teularet, a la vessant nord del Parc natural del Carrascar de la Font Roja, a Alcoi. Va ser impartit pels biòlegs; Anna Pons i Frígols, Jesús Villaplana Ferrer, i Josep R. Nebot i Cerdà. El biòleg Carles M. Mansanet Terol i el naturalista Josep Lluís Cantó Corchado van guiar-nos per l'itinerari comprès pels límits entre el

molt avançada en el seu llarg procés, iniciat en 1995, per a ser declarada com Parc Natural.

Iniciàrem l'itinerari al Mas del Teularet, per a pujar cap el Santuari de la Font Roja, en el cor del Parc Natural. Després d'una breu visita, retornàrem, per a continuar cap a ponent, per la Vall del riu Polop, fins arribar a la carretera comarcal d'Alcoi a Banyeres, límit en aquest moment dels respectius PORNs, de Mariola i de la Font Roja. Tornàrem de nou cap a Alcoi, és a dir, cap a llevant, deixant ara a la nostra dreta el Carrascar de la Font Roja. A continuació des de la ciutat d'Alcoi, iniciàrem la pujada cap a l'ermita de Sant Antoni, situada en l'extrem de llevant del Parc Natural, i amb bones vistes sobre les dues vessants de la muntanya. L'itinerari es va fer amb vehicles particulars, realitzant parades, en les quals, tinguérem una panoràmica general dels dos espais naturals, per a tenir un bon coneixement de l'entorn, i a així, recollir la informació necessària per a realitzar el taller de la vesprada.

Els biòlegs, Roger Carchano i Marc Segura, ens presentaren, al llarg de la jornada de dissabte, un resum del seu treball d'investigació, dirigit pel Departament d'Ecologia de la Universitat d'Alacant, titulat *Estudi de la connectivitat entre el*

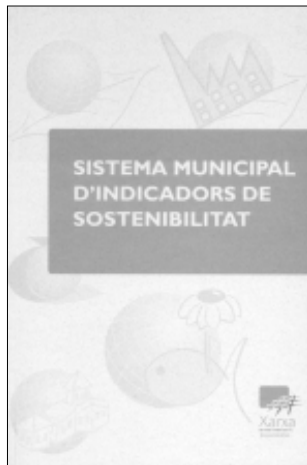

(Continua)

Parc natural de la Font Roja i la Serra de Mariola, realitzat recentment.

L'objectiu del taller fou analitzar les problemàtiques concretes dels espais visitats (Carrascar de la Font Roja, vall del riu Polop i serra de Mariola) per a proposar les alternatives oportunes amb una metodologia activa de tractament de problemes.

Un cop finalitzades les activitats (excursió i taller), posarem en comú les diferents solucions destacades pels equips de treball, amb l'objectiu final de ser contrastades, validades i, sobre tot, posades en pràctica, pels tècnics competents en ordenació del territori, així com pels equips de gestió dels espais naturals visitats.

Diputació de Barcelona
Setembre de 2000

Consell Directiu

Tot i que la major part de les qüestions tractades en les reunions del Consell Directiu de la Institució dels mesos de setembre i octubre ja es detallen en diferents apartats d'aquest mateix NOTÍCIES, hi ha tot un seguit d'altres temes que també cal citar. Les qüestions més importants que es van tractar en aquestes reunions fan referència a l'interès de constituir una comissió de difusió i divulgació i una comissió d'espais naturals protegits. Mentre que la primera vetllaria per donar un millor ressò a les activitats de la Institució i acostar-les a un major nombre d'interessats, la comissió d'espais naturals protegits s'encarregaria de donar suport al projecte d'avaluació del sistema d'espais naturals protegits i de garantir una major incidència de la nostra entitat en la planificació i gestió dels espais naturals protegits.

Des de la Comissió de Publicacions es va anunciar que el llibre *Cent anys de passió de la natura* ja està pràcticament acabat i que es preveu que estigui imprès a mitjan

Al llarg del curs, tinguérem la magnífica sensació de que les nostres observacions i reflexions conjuntes podran aprofitar, per a millorar la gestió del nostre malmès territori, tant en el sentit de previndre actuacions futures, com en el de corregir les situacions consolidades.

La participació i interès de joves amb un alt nivell de formació i coneixements respecte als continguts del curs, han fet d'aquesta una experiència que tots valorem com a recomanable.

S'han complert els objectius quedant palesa la necessitat de continuar en la formació i creació d'espais d'intercanvi com aquest en l'Educació Ambiental. ■

novembre i que es pugui fer la presentació a principis de desembre, el dia del cent un aniversari de la Institució. També es va debatre la proposta d'elaboració d'un programa de sortides naturalistes que hauria de començar la primavera de l'any vinent i es va acordar incrementar les retribucions dels professors que imparteixen els cursos naturalistes i dels ponents que intervenen en el programa de sessions científiques.

La Institució forma part com a entitat associada del projecte de l'Ajuntament de Lleida d'establir un sistema de corredors agroecològics en el seu terme municipal, projecte que s'espera que pugui comptar amb finançament del programa europeu LIFE. També es participa en els treballs de preparació del Sisè Simposi sobre l'Ensenyament de les Ciències de la Naturalesa que es farà l'any 2002 a Balaguer. Conjuntament amb el Centre d'Història Natural de la Conca de Barberà, s'ha començat a treballar en l'elaboració d'una guia d'espais d'interès natural de la Conca de Barberà. ■

Delegació del Bages

La Delegació del Bages de la Institució Catalana d'Història Natural us convida, aquesta tardor, a les següents sortides a espais d'interès natural de la comarca:

Diumenge 5 de Novembre de 2000. *La vall de la Maçana -Aguilar de Segarra-, l'obaga de Tres Creus i el Cogulló de can Torra -Rajadell, Castellfollit del Boix.* Sortida a les 9 h. del matí davant de la UPC-Manresa (Av. Bases de Manresa, 61).

Els motius de natura destacats d'aquesta sortida són la recerca micològica i l'observació de la vegetació d'obaga en colors tardorals, emmarcats en la descoberta de l'extrem de ponent del Bages.

És convenient portar guies de bolets i el cistell, com tot bon boletaire, perquè algun rovelló ben pintat i algunes llefiscoses llenegues es deixaran collir.

La vall de Maçana a Aguilar, poc poblada i ben poc coneguda, ha saltat a l'actualitat degut al projecte d'instal·lar-hi un gran abocador de residus. Aquesta vall manté una bona coberta vegetal, amb extenses pinedes envoltades d'una encara més extensa àrea afectada intensament per incendis forestals recents, i un encant natural innegable.

El foc de l'any 1980 va eliminar selectivament els pins a l'obaga de Tres Creus. Ara,

L'exposició «El Medi Natural del Bages» va romandre el passat mes de Setembre a Sant Mateu de Bages. Després es va traslladar a Castelltallat, per emmarcar la conferència *Els incendis forestals a la Catalunya Central: història, impactes i propostes d'actuació*, organitzada per la Delegació del Bages de la ICHN el dia 23 de setembre de 2000. Aquesta conferència comptà amb una cinquantena d'assistents, alguns d'ells propietaris de terrenys afectats pels incendis dels anys 1994 i 1998. Florenci Vallès, president de la Delegació del Bages de la ICHN exposà la dinàmica

de la vegetació al Bages, amb una atenció especial als canvis provocats pels grans incendis. Seguidament, Josep M. Espelta (CREAF) presentà el treball de cartografia de la regeneració de l'àrea afectada pel foc del 1994 al Bages - Berguedà realitzat pel CREAF, així com els resultats de diferents pràctiques silviculturals per accelerar la recuperació del bosc. El col·loqui posterior va evidenciar que qualsevol de les pràctiques de gestió forestal suggerides per a les àrees cremades requereix ser subvencionada per fer-se rendible en un temps assequible. ■

Entitats adherides

3es. Jornades 'El medi i els humans a la Conca de Barberà i les Muntanyes de Prades'

Els dies 20, 21 i 22 d'octubre de 2000 es van celebrar a l'Antic Hospital de Santa Magdalena, a Montblanc, les 3es. Jornades «El Medi i els Humans a la Conca de Barberà i les Muntanyes de Prades», organitzades pel Centre d'Història Natural de la Conca de Barberà i per la Institució Catalana d'Història Natural.

L'assistència va estar representada per persones i col·lectius vinculats a les disciplines del medi ambient, entitats naturalistes, ecologistes, universitats, administracions locals i de la demarcació de Tarragona; la qual ha participat d'una manera molt activa en el desenvolupament de les Jornades. Els treballs que s'han exposat durant aquests dies demostren el coneixement i l'estat en què es troben les diferents disciplines de les ciències de la vida i la terra. Els objectius que se seguïen s'han assolit amb la publicació dels treballs, amb la discussió de les temàtiques potser més candents en aquests moments i, amb la divulgació de les conclusions que se'n poden extreure.

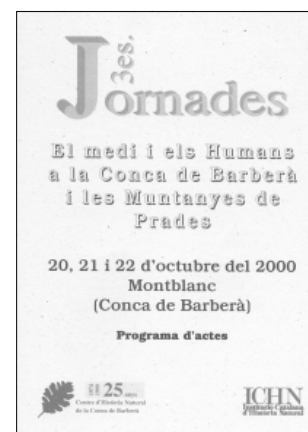
Les Jornades han arribat ja a la seva 3a edició amb dos antecedents publicats en els *Treballs del Centre d'Història Natural de la Conca de Barberà* (volums 1 i 2). Es manté l'èxit de participació i l'expectativa al voltant del medi natural i les activitats vinculades, de les comarques de l'interior de Catalunya. Van ser inaugurades pel president del Consell Comarcal de la Conca de Barberà, Josep M. Riba, juntament amb Ramon M. Masalles com a responsable científic, Albert Palacín, plebà de Montblanc i Jordi Llorens, president del

Centre d'Història Natural de la Conca de Barberà.

Urbanisme i equilibri territorial obria la primera sessió amb una ponència i comunicacions que tenen a veure amb aquesta temàtica. *Estudis del medi natural* era la segona sessió i *Actuacions i gestió d'espais protegits* la tercera, també amb ponències i comunicacions vinculades. El darrer dia es van oferir dues taules rodones sobre els temes: *La protecció dels Espais naturals de l'interior de Catalunya (Nord versus Sud)* una, i l'altra *Document de Montblanc: Parcs Eòlics o Espais Naturals Protegits*. Ens trobem davant una manca d'espais naturals protegits a les comarques de Tarragona enfront de la resta de les comarques catalanes que ens superen i en bona mesura. De fet, aquest greuge comparatiu ja és un rol que es pateix pels ciutadans de Tarragona d'una manera sistemàtica: les centrals nuclears es troben al sud de Catalunya, tenim la refineria i la indústria química, manquen serveis, manquen espais naturals protegits i, a més, es preveu la implantació del Tren d'Alta Velocitat, de l'autovia N-240, la creació de la comarcal C-240 amb enllaç amb l'Eix Transversal i, al damunt, es pretén la construcció de pràcticament la totalitat de les centrals eòliques de Catalunya. Les centrals eòliques són incompatibles dins dels espais naturals de les comarques de Tarragona. Aquest és, també, el consens que hi ha entre l'Associació d'Ecologistes de Catalunya i els tècnics del Departament de Medi Ambient: es pot generar suficient potencia elèctrica sense hipotecar el futur de les muntanyes de Tarragona. ■

Exposició de la ICHN

Podeu veure l'exposició de la Institució a la Facultat de Ciències de la Universitat Autònoma de Barcelona, fins el 17 de novembre de 2000.

Congressos i reunions

Espais naturals locals: criteris i plans de gestió

El dia 20 de setembre passat es va celebrar al centre de convencions del castell de Montesquiu la jornada organitzada per LA

VOLA que, sota el nom d'*Espais naturals locals: criteris i plans de gestió*, pretenia obrir una reflexió sobre la problemàtica i

Jornades d'herpetologia

Els dies 6, 7 i 8 d'octubre, es van realitzar a Mequinensa, les V Jornades Catalanes d'Herpetologia, en las quals han participat setanta-set biòlegs experts en l'estudi i la conservació dels amfibis i rèptils, procedents majoritàriament de Catalunya, el País Valencià, les Illes i Aragó, però també d'Andalusia i de Madrid.

Les jornades s'han compost de vint-i-dues conferències i d'un cursat d'introducció a l'herpetologia obert a la població, que tingué una vintena de participants. També es va presentar l'exposició dels cent anys de la Institució Catalana d'Història Natural.

Amb motiu de les jornades, el doctor Salvador Bailón, de Niça, dins l'acte de cloenda va rebre el Premi Joaquim Maluquer a la investigació, en la seua quarta edició. Vinguts del centre d'Europa, les jornades van comptar amb la presència de vuit investigadors, entre els quals hi ha els doctors Serge Bogaerts i David Herbert, d'Holanda; Mirco S. Kienle i Axel Kwet, d'Alemanya, mentre que d'Amèrica participaven Marcos Di-Bernardo, del Museu de Ciències i Tecnologia del Brasil, i Peter Uetz, del departament de genètica de la Universitat de Washington.

Les jornades van ser presentades per Jaume Borbón, alcalde de Mequinensa, Guillem Chacón, coordinador de l'Estació Biològica de l'Aiguabarreig (EBA), Eduard Filella, secretari general de la Societat Catalana d'Herpetologia, i la conferència inaugural la va impartir Joan Maluquer a la Sala Goya de la localitat.

les possibilitats d'actuació per conservar i protegir espais naturals de petita dimensió però amb un valor ecològic elevat.

Aquests tipus d'espais, sovint de titularitat privada o municipal, estan poc estesos al nostre país, on les figures dels parcs naturals o similars són més adequades per a territoris d'una extensió més important.

Per aquest motiu, entre les ponències de la jornada, hi va haver tant presentacions de caire teòric com exemples pràctics de petits espais naturals que gaudeixen d'algun tipus d'ordenació i reglamentació per conservar-los, com és el cas dels espais considerats en el pla urbanístic de la ciutat de Lleida o la reserva natural de Pi, a la Catalunya Nord, que abasta pràcticament el 75 % de la superfície del municipi i que

va ser creada a petició del municipi mateix. L'interès actual per aquest tema, va quedar palès tant per la quantitat d'assistents (es va superar la cinquantena de persones), com per la seva diversitat: tècnics de diferents administracions, alcaldes, empreses que treballen en el camp de la gestió del territori i propietaris de finques.

Durant la Jornada, es va presentar l'anomenada *Custòdia del territori*, una manera d'actuar en la protecció de petits espais naturals que suposa un important paper per part dels propietaris i de les associacions.

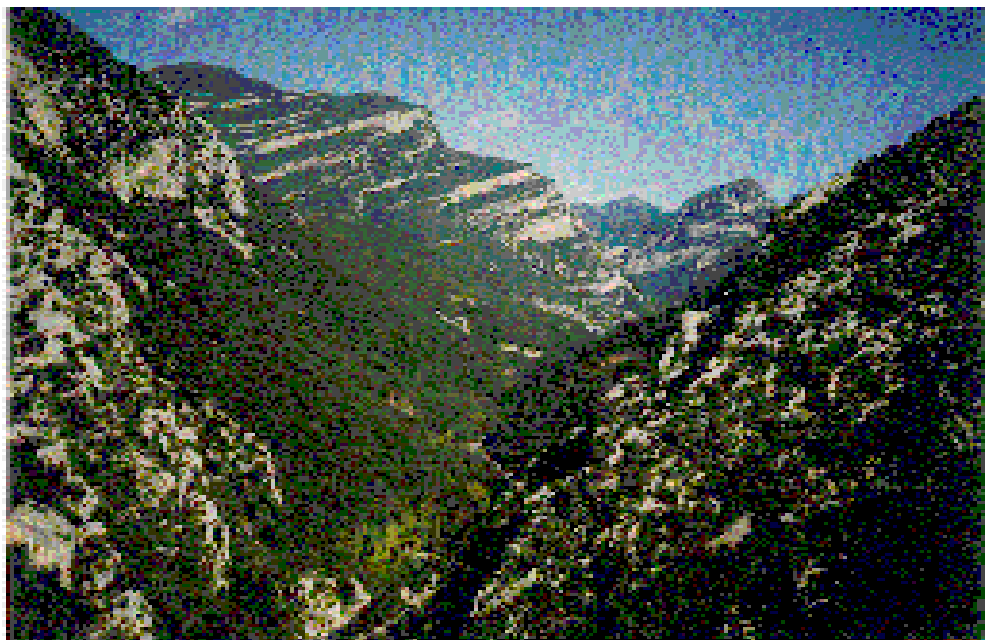
Aquesta filosofia, molt estesa en països com els Estats Units o el Canadà, podria ser una eina eficaç per protegir els espais naturals de reduïdes dimensions de casa nostra. ■

Estratègies per al futur de l'Alta Garrotxa

Els dies 6 i 7 d'octubre van tenir lloc a Oix (alta Garrotxa) les jornades *Estratègies per al futur de l'alta Garrotxa* que, amb un gran èxit de participació, van organitzar la Càtedra de Geografia i Pensament Territorial de la Universitat de Girona, el Consorci de l'alta Garrotxa i la Institució. L'objectiu d'aquestes jornades era reflexionar sobre la problemàtica actual de l'Alta Garrotxa i dibuixar les estratègies per al seu futur amb la voluntat de convertir-se en un punt de referència per a la gestió que haurà de desenvolupar-hi el recent creat Consorci de l'alta Garrotxa.

El primer dia, després desgranar la llarga història de propostes fracassades sobre la protecció i la conservació de l'alta Garrotxa, es va donar pas a l'exposició d'experiències de gestió d'espais naturals de base municipal, en aquesta línia van

parlar Montserrat Grau, gerent del Consorci del Parc Serralada Litoral, i Gerard Rabat, batlle de Pi (Catalunya Nord), que van remarcar la importància cabdal de disposar d'un pla especial o pla de gestió per marcar correctament la pauta de les actuacions. A continuació, Ferran Miralles, del Departament de Medi Ambient, va exposar els principis dels anomenats *marcs estratègics de protecció* nascuts amb la voluntat de cercar el consens i la participació del món local i les entitats en la gestió dels espais naturals protegits de Catalunya. A la tarda va ser el torn de les fundacions privades de protecció de la natura, en primer lloc va parlar Francesc Giró, de la Fundació Natura, i a continuació Carles Carboneres, de la Fundació Territori i Paisatge, tant en un cas com en l'altre van mostrar l'interès d'un espai protegit com l'alta Garrotxa, una peça clau en el marc de Catalunya. Finalment, Anna Plana, gerent de la

Fundació Privada per al Desenvolupament de la Garrotxa, va posar de manifest el privilegiat encaix de l'alta Garrotxa en l'oferta de programes europeus, ja que a part del programa LIFE, es pot accedir als programes Leader-Plus i Interreg.

El segon dia es va donar la veu als principals agents implicats en la gestió i preservació de la zona. En primer lloc, Josep Bou, delegat territorial a Girona del Departament de Medi Ambient, va anunciar la signatura d'un conveni amb el Consorci de l'Alta Garrotxa per desenvolupar conjuntament un marc estratègic de conservació que ha dibuixar les prioritats d'actuació i, al mateix temps, va remarcar el compromís de tenir elaborat en el termini màxim de dos anys el Pla Especial. En segon lloc, un representant de l'Associació de Veïns de l'alta Garrotxa, un de l'Associació de Propietaris, un dels ramaders, un dels caçadors i un del sector turístic van exposar des del seu punt de vista quines eren les principals potencialitats i debilitats de l'alta Garrotxa, i com aquestes havien d'incidir en el futur programa d'actuació del Consorci. Una taula rodona oberta al públic assistent i amb la participació de tots els agents abans esmentats, juntament amb un representant de la Coordinadora d'Entitats de Defensa

de l'Alta Garrotxa i el president del Consorci de l'Alta Garrotxa va cloure les Jornades.

A tall de conclusió, cal remarcar el bon funcionament de les experiències d'inspiració municipal que es van presentar a les jornades, pel fet de disposar d'un millor coneixement de les peculiaritats de cada indret i pel fet de no ser viscudes com una imposició externa. Tanmateix es va insistir repetidament en la necessitat de buscar el consens per tirar endavant amb garanties els projectes de gestió i conservació. Un consens que ja es va començar a perfilar després que els distints agents implicats a l'àrea no deixessin de reclamar una gestió de l'espai decidida després de tants anys de promeses incomplides. Aquesta voluntat d'arribar a acords tan majoritaris com sigui possible, ja s'ha traduït en el compromís d'incloure en el Consell Executiu del Consorci, format, principalment, pels alcaldes dels municipis de l'alta Garrotxa, un representant dels propietaris, un dels veïns i un tercer que caldria escollir entre els altres agents. Per acabar només lamentar que els dos directors generals del Departament de Medi Ambient que havien compromès la seva assistència a les jornades varen excusar finalment la seva presència. ■

11th Plant Taphonomy Meeting

Els propers 11, 12 i 13 de novembre se celebrarà l'onzena reunió internacional sobre tafonomia vegetal coorganitzada per Carles Martín-Closas (UB) i la Institució. Aquestes reunions són forums de discussió sobre els últims avenços en l'estudi dels processos de fossilització de les plantes. Actualment comptem amb una quinzena de preinscrits procedents de Gran Bretanya, Holanda, Alemanya, Àustria, Itàlia, França i Espanya. Els resums de les comunicacions es podran consultar a la pagina web de la reunió a mida que els autors els vagin

enviant. L'adreça d'aquesta pàgina, on també hi trobareu més informació, és : <http://www.iec.es/ichn/Taphonomy.htm> ■

Representants en organismes i institucions

Programa Nacional d'Investigació per a la Gestió de la Biodiversidad

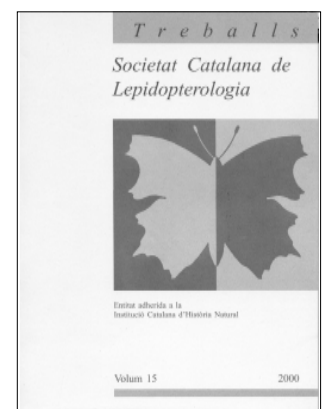
Com a desenvolupament de les propostes de l'Estratègia espanyola per a la conservació i l'ús sostenible de la diversitat biològica, la Subdirecció General de Conservació de la biodiversitat del Ministeri de Medi Ambient, treballa en l'elaboració d'un programa nacional d'investigació per a la gestió de la biodiversitat. S'espera que les propostes i prioritats d'aquest programa es puguin integrar en el Pla Nacional d'Investigació Científica, Desenvolupament i Innovació Tecnològica.

La Institució col·labora en aquest programa i ja ha lliurat a la Subdirecció General de Conservació de la Biodiversitat un document en el què es recullen les prioritats que, en recerca sobre biodiversitat, van presentar els experts encarregats de l'elaboració dels diferents treballs de base de l'Estratègia catalana per a la conservació i l'ús sostenible de la diversitat biològica, la qual, cal dir-ho, es troba en un estat força deplorable. ■

Col·laborar en la Comissió de Publicacions

Necessitem socis interessats a col·laborar en la Comissió de Publicacions de la ICHN, per treballar en un Comitè Editorial dins de la Comissió per dur a terme els projectes editorials puntuals que van sorgint a més del *Butlletí*, com ara guies de camp, guies d'espais naturals, treballs monogràfics...

Els qui esteu interessats a col·labora-hi, truqueu o envieu un correu electrònic a la Secretaria de la Institució: ichn@iec.es.

Treballs de la Societat Catalana de Lepidopterologia. Volum 15. Setembre de 2000.

Pàgina web de briologia

El Laboratori de Briologia de la UAB ha posat en marxa la seva pàgina web on es pot trobar un interessant conjunt de dades sobre la seva activitat i els briòfits de Catalunya i de la península Ibèrica.

Entre altres informacions, s'hi pot consultar un treball sobre els briòfits de Catalunya, la llista de les hepàtiques i de les molses d'Espanya i la llista vermella dels briòfits de la península Ibèrica.

Tot aquell que estigui interessat a consultar aquestes dades ho pot fer a través de l'adreça següent: <http://www.uab.es/lab-briologia/>

Quarta trobada del Fòrum 2000 d'Educació Ambiental: Sota el signe del foc

El cap de setmana de l'11 i 12 de novembre tindrà lloc a la Facultat de Ciències Econòmiques i Empresarials de la Universitat Rovira i Virgili, a Reus, la quarta trobada del Fòrum 2000 d'Educació Ambiental, un encontre obert a totes les persones que es dediquen a l'educació ambiental o hi estan interessades. La trobada es convoca "sota el signe del foc", amb la idea que el foc i l'energia formin l'eix central de bona part dels actes. El programa inclou conferències, sortides de camp per conèixer diferents iniciatives d'educació ambiental del Baix Camp i del Tarragonès, mostra d'experiències per part dels participants, debat, tallers de formació i festa. La trobada finalitzarà amb una bicicletada popular a la ciutat de Reus, per tal de reivindicar l'habilitació de carrils bici i l'ús d'aquest mitjà de transport estalviador d'energia, no contaminant i no sorollós.

Aquest esdeveniment se situa a la recta final d'un procés de participació centrat en l'educació ambiental que es va iniciar l'any 1998, i que ha inclòs un debat per grups i quatre trobades generals en diferents indrets de Catalunya. Com a conclusió del Fòrum, l'any 2001 es presentarà un document sobre els reptes de futur de l'educació ambiental, construït per més de cinquanta col·lectius i més de cinc-centes persones que han anat participant a les trobades i al debat.

Les persones interessades a inscriure's a la trobada poden posar-se en contacte amb la Societat Catalana d'Educació Ambiental (C. Aragó, 281, 1r 1a; 08009 Barcelona. Tel. 934 882 979. Fax 934 873 283. Adreça electrònica: scea@pangea.org) o consultar el programa complet a l'adreça d'internet: <http://www.pangea.org/scea/forum> ■

Jornades Internacionals de Custòdia del Territori

La Fundació Territori i Paisatge us convida a l'acte de clausura de les Jornades Internacionals de Custòdia del Territori, que constarà de la conferència *La custòdia del territori: un nou paradigma en la conservació de la natura i la gestió del territori*, a cura de Brent Mitchell, director de Custòdia del Territori. Atlantic, Center for the Environment (Massachusetts, EUA) i la presentació de la «Declaració

de Montesquiu» de Custòdia del Territori a Catalunya i de la publicació *Com funcionen les vies verdes? Un manual d'ecologia del paisatge*, a cura de Jordi Sargatal, director de la Fundació Territori i Paisatge.

L'acte tindrà lloc el dilluns 13 de novembre de 2000, a les 12 del migdia, a l'Auditori del Centre Cultural Caixa Catalunya (Passeig de Gràcia, 92 - La Pedrera). ■

Congrés mundial sobre conservació de la natura de la UICN

El Congrés Mundial de Conservació de la Natura va celebrar-se del 4 a l'11 d'octubre del 2000 a Amman, Jordània. Delegats governamentals i no governamentals dels cent quaranta-tres països membres de la Unió Mundial per la Conservació (UICN) i de la xarxa dels deu mil experts i científics d'arreu del món de les diverses Comissions temàtiques van acordar un nou Pla i Programa d'Acció per tal de salvar els ecosistemes terrestres i marins del món i aturar l'onada d'extincions que globalment afrontem.

Una de les conclusions clares és que la pèrdua global d'espècies ha assolit una velocitat i una magnitud dramàtiques, a mida que moltes espècies passen a la categoria de *críticament amenaçades* o *extintes*. En total hi ha, al menys, onze mil espècies amenaçades d'extinció, segons la

Comissió de Supervivència de les Espècies (vegeu www.redlist.org). Els científics creuen que n'hi ha centenars més en risc. Aquesta pèrdua d'espècies suposa una degradació ambiental que ja afecta a la pròpia espècie humana. La pèrdua de biodiversitat, junt amb el canvi climàtic —que agreuja també aquesta disminució— poden comportar, si no es redrecen les tendències actuals, un augment de la misèria, malalties, conflictes i pobresa per als vuit mil milions d'éssers humans que serem cap al 2025.

Pel que fa a les qüestions d'ordre intern, es va procedir a l'elecció dels càrrecs directius del Consell i de les Comissions. Cal destacar que en aquestes eleccions va ésser escollida, per primera vegada, una catalana com a consellera regional de la UICN, la Purificació Canals, consòcia de la ICHN i presidenta de DEPANA.

Un acte destacat va ser la presentació mundial del llibre *Threatened Birds of the World*, per la presidenta d'honor de BirdLife, la Reina Noor de Jordània. El llibre, editat per BirdLife Internacional i

l'editorial Lynx, il·lustra per primera vegada moltes espècies i és una altra obra monumental i esplèndidament editada tal com ja ens té acostumats aquesta editorial catalana. ■

Observacions i novetats

Campanya europea per a la protecció de les espècies d'arbres amenaçades

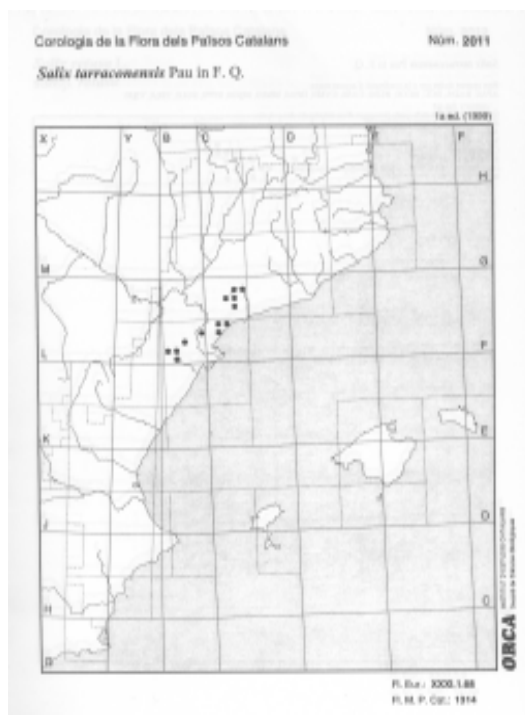
Com a part del projecte *Global Trees Campaign*, l'organització Planta Europa duu a terme un estudi sobre les espècies d'arbres amenaçades a Europa. En aquest treball no solament es tracta d'elaborar la llista de les espècies d'arbres incloses en alguna de les categories de la UICN per a les espècies amenaçades, sinó que també es proposa identificar quines d'aquestes espècies són objecte de programes de conservació i avaluar si es prenen les mesures necessàries per a protegir-les.

La llista d'arbres amenaçats d'Europa inclou seixanta-tres espècies, de les quals set es troben a la península Ibèrica. D'aquestes, solament dues, *Salix tarraconensis* i *Prunus lusitanica ssp. lusitanica*, es localitzen a les terres catalanes, tot i que la salenca tortosina s'hauria de considerar com un arbust i no com un arbre.

La principal novetat d'aquest projecte és que, conjuntament a la llista de les espècies d'arbres amenaçades, s'hi vol afegir el que s'ha anomenat *Plant Savers Index* o PSI, el qual pretén indicar el grau d'adopció de mesures per a la conservació d'aquestes espècies. Si quan s'aplica aquest índex s'obté la puntuació màxima de 20, voldrà dir que s'està fent gairebé tot el que es pot fer per conservar l'espècie avaluada, mentre que si el seu valor està entre 0 i 5 indica que, si s'està fent alguna cosa, es fa massa poc.

Per assajar l'aplicació d'aquest índex s'han avaluat els esforços de conservació que es duen a terme per a les espècies *Salix*

tarraconensis i *Prunus lusitanica ssp. lusitanica*, les dues úniques espècies d'arbres amenaçades dins l'àmbit europeu i presents en terres catalanes segons la llista elaborada per les organitzacions promotores del

projecte. En cap dels dos casos l'índex PSI supera el valor de 5, la qual cosa és una demostració més de la precarietat de les polítiques de conservació de les espècies de la flora en el nostre país. ■

Recull de legislació

Caça i pesca

Ordre del 26 de setembre de 2000, per la qual s'aprova l'ampliació de la superfície de la reserva nacional de caça del Cadí. (DOGC núm. 3250 del 23 d'octubre de 2000).

Resolució del 16 d'octubre de 2000, de modificació de les resolucions del 23 de juny i del 28 de setembre de 2000, per les quals es fixen el període hàbil i altres condicions per a la captura en viu d'ocells fringil·lids per a activitats tradicionals durant l'any 2000 a Catalunya. (DOGC núm. 3250 del 23 d'octubre de 2000).

Resolució del 16 d'octubre de 2000, per la qual es declara zona de seguretat el terme municipal de Roses. (DOGC núm. 3255 del 30 d'octubre de 2000).

Conferència electrònica sobre biodiversitat

El Departament de Medi Ambient assumeix el secretariat de la conferència electrònica que sobre Biodiversity Assessment Tools - European policy background for biodiversity assessment es realitzarà del 6 de novembre al 22 de desembre.

Tots els qui estigueu interessats a participar-hi, podeu fer la subscripció emplenant el formulari que es troba disponible a l'adreça d'internet: <http://www.genocat.es/mediamb/bioassess/>

Agenda

Nou número de telèfon

Per tal de millorar la mala qualitat de les comunicacions telefòniques que hem patit aquests darrers mesos, l'IEC ha instal·lat una nova línia de telèfon a la seu de les secretaries de les filials. Des d'ara, el telèfon directe de la Secretaria de la Institució és el 933 248 582. El número de fax, és el mateix d'abans, 932 701 180.

A més, com abans del canvi d'ubicació, tornem a disposar del servei de bústia de veu.

fundada el 1899

ICHN
**Institució Catalana
d'Història Natural**

Filial de l'Institut d'Estudis Catalans

Redacció: ICHN
C. del Carme, 47
08001 Barcelona
Tel. 933 248 582
Fax 932 701 180

Imprimeix: IMPREMTA BADIA, SL
Maqueta: Albert Beltran
Dipòsit Legal: B.39829-1995

Sessions científiques

Dimecres 15 de novembre de 2000, a les 7 del vespre. **La gestió ambiental del Cap de Creus. El paisatge després del foc**, per VICTORIA RIERA, directora del Parc Natural del Cap de Creus. Sessió coorganitzada amb la Facultat de Ciències de la UdG. La sessió se celebrarà a l'Aula Magna de la Facultat de Ciències de la UdG, Campus de Montilivi, de Girona.

Dimecres 30 de novembre de 2000, a les 7 del vespre. **La plana de Vic: el territori de la masia**, per JAVIER EIZAGUIRRE, professor d'urbanisme de la UPC. La sessió se celebrarà a la sala d'actes del Palau Bojons de la Universitat de Vic. Plaça Miquel de Clariana, 3 de Vic.

Previament a la conferència tindrà lloc la presentació de les conclusions del Seminari de Gestió Ambiental de la plana de Vic a cura d'Andreu Salvat, coordinador del seminari i vocal de la ICHN.

Dimecres 20 de desembre de 2000, a les 6 de la tarda. **Transformació del territori i conservació dels sistemes naturals al delta del Llobregat**, per PAU ESTEBAN, cap de Secció de Medi Ambient de l'Ajuntament del Prat de Llobregat. Sessió coorganitzada amb el Departament de Biologia Vegetal, UB. La sessió se celebrarà a l'Aula Magna de la Facultat de Biologia de la UB. Av. Diagonal 645 de Barcelona.

Cursos naturalistes

11 i 12 de novembre de 2000

Introducció a la geologia i paleontologia de Morella: els dinosaures, impartit per RAMON SALAS, professor de geologia sedimentària, Facultat de Geologia, UB i JOSÉ LUIS SANZ GARCÍA, catedràtic de Paleontologia, Universitat Autònoma de Madrid

Informació i preinscripció: Centre Integrat de Serveis Econòmics (CISE). Plaça de Sant Miquel, 3; 12300 Morella. Demaneu per Salomé Boix. Tel. 964 173 117 / 964 173 008; fax. 964 173 131. A/e: cise@morella.net

24, 25 i 26 de novembre de 2000

Els ecosistemes dunars valencians, impartit per OLGA MAYORAL i JORDI DOMINGO, biòlegs, UV; MIGUEL ÀNGEL GÓMEZ-SERRANO, biòleg, SEO; ANTONIO VIZCAÍNO, biòleg, director de l'Oficina Tècnica de la Devesa del Saler

Informació i preinscripció: Dept. de Biologia Animal, UV. Apartat de correus 22085; 46071 València. De dilluns a divendres, de 9 a 20 h. Demaneu per Jordi Domingo Calabuig. Tel. 963 983 640. A/e: jordi.domingo@uv.es

2 i 3 de desembre de 2000

Recuperació de fauna salvatge i plans de conservació d'espècies, impartit per NEUS CAMINAL, biòloga i educadora ambiental de l'associació TRENCA i DAMIÀ SÁNCHEZ, encarregat del CRFS de Vallcalent.

Informació i preinscripció: Centre Municipal d'Educació Ambiental (CMEA). C. Ramon Argilés, s/n; 25005 Lleida. De dilluns a divendres, de 10 a 14 h, i els dimecres, de 16 a 18 h. Demaneu per Neus Ibáñez. Tel. 973 230 738; fax 973 225 318. A/e: cea@paeria.es

Recordeu

Horari d'atenció als socis de la ICHN

Dilluns i dimecres, de 10.30 a 19 h. Dimarts i dijous, d'11 a 20 h. Divendres de 9 a 18 h. Adreça electrònica: ichn@iec.es. Adreça d'Internet: <http://www.iec.es/ichn>

Han col·laborat en la redacció d'aquest NOTÍCIES:

Jordi Badia, Antoni Barceló, Jaume Cambra, Ignasi Cebrian, Guillem Chacón, Josep Germain, Gerard Giménez, Jordi Llorens, Josep M. Mallarach, Carles Martín, Jordi Pietx, Joan Pino, Miquel Rafa, Llorenç Sáez, Gemma Urrea i Josep Vila.